

”Valfärdens färdval” temat för årets KEFU-dag

Bo Rothstein, som inledningstalade på KEFU-dagen, ses här i samspråk med statsvetarkollegan Thomas Bergström från Lund.

Valåret 2010 tog KEFU-dagen upp de många val som medborgarna i dagens Sverige numera ställs inför i sin vardag. Utifrån en rad olika perspektiv diskuterades till exempel om val alltid är bra, vilka krav valmöjligheterna ställer på kommunerna och hur relationen mellan stat och kommun påverkas.

Bo Rothstein, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, inledde med ett anförande som tog upp frågeställningen hur välfärden skall organiseras.

Han menade att det finns olika vägar till välstånd som kan delas in i en nordisk modell, en anglosaxisk modell, en kontinental modell och en sydeuropeisk modell. När det sedan gäller vilken modell som är bäst tog han upp en mängd olika variabler och index och hans slutsats blev att den nordiska modellen verkar vara

den bästa när allt vägs samman. Han menade också att höga skatter, som i de nordiska länderna, verkar vara bra för människors välbefinnande och att dessa skatter exempelvis varken leder till låg tillväxt eller till minskad individuell frihet.

Utifrån ett politiskt-filosofiskt resonemang kom Bo Rothstein sedan fram till att medborgarna bör ha rätt att välja bort serviceproducenter och att det måste finnas modeller för hur man skall kunna välja sådana producenter. Men han menade också att marknaden kräver en komplex uppsättning informella och formella regler för att undvika snedvriden konkurrens, korruption och andra missförhållanden.

Han konstaterade också att forskningen om förtroende och tillit, och om rättvis fördelning, inte alls visar att marknader huvudsakligen bygger på egenintresse och exploatering av andra. Studier från olika delar av världen visar tvärtom att ju större marknadsinslaget är, desto mer delar människor med sig till andra.

Anders Sigrell, Lunds universitets

(forts sida 2)

Hur blev Sverige så okorrupt?

Utvecklingsavdelningarna från Malmö stad och Lunds kommun bjöds i början av juni in till ett seminarium på Statsvetenskapliga institutionen för att ta del av forskningen på institutionen och för att kunna utbyta erfarenheter och tankar med forskarna.

Ett av ämnena som berördes under seminariet var korruption, eller snarare frånvaron av korruption i Sverige. Docent Jan Teorell, som sedan flera år bedriver forskning inom detta område, gav en överblick av korruptionen i Sverige i ett historiskt perspektiv och i jämförelse med andra länder.

Han konstaterade att korruptionsmätningar har blivit en stor industri under senare år och att Sverige alltid rankas bland de minst korrumpa länderna.

Forskningen om korruption som fenomen visar att korruptionen till stor del är ett samarbetsprojekt som kräver ett nätverk av aktörer som samverkar och att det inte primärt är ett kulturellt problem. Flera

Jan Teorell

undersökningar visar att människor i länder med mycket korruption inte alls tycker att korruptionen är något som kan accepteras.

Frånvaron av en politiserad förvaltning tycks betyda mycket för att korruption inte får fotfäste. I länder som Sverige, med en förvaltning som kännetecknas av meritokrati, försvåras ”samarbeten” och det skapas dessutom förutsättningar för s.k. whistleblowers.

(forts sida 3)

Kefu-dagen	1
Hur blev Sverige okorrupt?	1
Högst personligt	2
Kefu-stipendiat blir doktorand	3
Nytt klassificeringssystem	3
Kurser och seminarier	4

Högst personligt:

Hur blir den lilla kommunen attraktiv?

Marie Wäppling
Ekonomichef
Bromölla kommun

När jag fick frågan om jag ville skriva några tankar i KEFUs nyhetsblad började jag fundera på vilken ansats jag skulle ha. Är det den lilla kommunens framtida utveckling och utmaningar som jag helst vill lyfta fram, eller är det glädjen i att ha ett av världens roligaste jobb. Jag valde något som är viktigt för mig och som jag tror är viktiga frågor.

I min kommun är vi mitt uppe i ett omfattande förändringsarbete som har fått mig att fundera på vad vi i den kommunala organisationen har för utmaningar framför oss. Hur blir den lilla kommunen attraktiv inte bara som boendekommun utan även som arbetsgivare när konkurrensen mellan kommunerna ökar?

Jag har funderat mycket på hur vi ska få stolta medarbetare och hur man skall få alla att känna att vi faktiskt är det "företag" som har de viktigaste uppgifterna i vårt samhälle. Ett sätt är att vi aktivt börja lyfta in frågorna om bemötande och attityd hos våra chefer och medarbetare.

Nu tänker nog många att alla vet väl hur man ska bemöta våra medborgare eller att vi har problem med det i vår organisation. Jag vill påstå att vi i det avseendet är som vilken annan kommun som helst, men jag menar att vi i varje sammanhang aktivt och medvetet måste tänka på att vi representerar vår kommun. Detta är lika viktigt internt som externt. Genom att visa varandra den ömsesidiga respekt som ett bra bemötande ger, kommer alla att känna ansvar för den

verksamhet vi utför.

Jag är övertygad om att rätt bemötande gör att medborgarna känner ett större förtroende för oss och att de anställda kommer att ge det där lilla extra som ger guldkant i tillvaron för både brukare och medborgare.

Jag tror dessutom att vi skulle underlätta för både medarbetare och medborgare om vi blev bättre på att tala om vad man kan förvänta sig i kontakten med kommunen. Det missnöje som medborgarna ibland ger uttryck för grundar sig ofta på olika förväntningar om vad som ingår i den kommunala tjänsten.

En framgångsfaktor för det kommunala uppdraget är helhetssyn. I samband med den nya organisation som vi står i begrepp att införa från årsskiftet 2011, har vi i Bromölla försökt sätta fokus på helhetssyn och medborgarfokus.

Ibland är det lätt att glömma att oavsett kommunens storlek har vi samma uppdrag, lagstiftning och mångfald av verksamheter. Kompetenserna som krävs är desamma, det är bara volymen som skiljer. Det viktiga är att det finns en uppsjö av sätt att lösa uppdraget på.

Genom att arbeta aktivt med helhetssyn och att vi själva försöker ta kommandot över utvecklingen i vår kommun, kommer vi att stå bättre rustade inför de utmaningar med ökad efterfrågan på välfärdstjänster som alla vet ska komma men ingen riktigt vet hur vi ska angripa.

I linje med detta har vi i Bromölla

påbörjat införandet av systemtänkande som går ut på att organisationen aktivt arbetar med det som är värdeskapande för våra medborgare. Det kräver att vi alla tänker på ett annat sätt och att vi i alla processer tittar på hur vi utifrån vårt syfte ger medborgarna rätt saker på rätt sätt och inte fel saker på rätt sätt eller ännu värre fel saker på fel sätt. Här kommer både helhetssyn och bemötande in som en naturlig del.

Vi ekonomer har, om vi väljer att anta utmaningen, en stor möjlighet att påverkar framtidens utveckling som länk mellan verksamheten och politiken.

Vår uppgift blir att på alla tänkbara sätt lyfta fram helheten före delarna och argumentera för densamma. Öppenhet har alltid varit ledstjärnan mellan oss kommunalekonomer och nu skall vi lyfta den ytterligare några steg framåt.

Marie Wäppling
Ekonomichef i Bromölla kommun

(forts från sida 1)

nye professor i retorik, den förste på 200 år, talade sedan om språkvalets betydelse för hur vi uppfattar saker och alla besökare på seminariet fick också göra några praktiska övningar.

Övriga medverkande var Lena Dahlstedt, biträdande stadsdirektör i Nacka, som berättade om hur man där har infört kundvalssystem inom en mängd områden, och Matz Nilsson, utbildningsdirektör i Malmö, som berättade om arbetet med fria skolval i en kommun som inte har haft något kundvalssystem. Till sist redogjorde Ursula Berge från SSR och Thomas Idegard från Timbro för sina olika tankar om valmöjligheter och hur framtidens välfärd skall organiseras.

(forts från sida 1)

Jan Teorell har också undersökt hur länge Sverige har varit okorrupt. Han konstaterar att det har varit så åtminstone sedan slutet av 1800-talet då Strindberg häcklade förvaltningen för mycket, men aldrig för att den var korrupt. På senare år har den svenska förvaltningen börjat politiseras i större utsträckning än tidigare men det verkar, åtminstone ännu, inte ha ökat korruptionen i någon nämnvärd omfattning.

När det gäller vad frånvaron av korruption har medfört för Sverige nämnde Jan Teorell bland annat att det är viktigt, för exempelvis viljan att betala in skatter, att befolkningen har ett förtroende för offentlig förvaltning. Dessutom påpekade han att en okorrupt förvaltning är en förutsättning för fria och rättvisa val, något som globalt sett faktiskt är ganska ovanligt.

Stipendiat får statlig doktorandtjänst

Alexander Paulsson, som i slutet av 2008 tilldelades KEFUs licentiatstipendium har fått en statlig doktorandtjänst för att forska vidare om stora offentliga projekt.

– Jag har det senaste året i första hand studerat stora kommunala projekt som till exempel Färs & Frosta Arena i Lund, säger han. Här har jag bland annat intresserat mig för den kommunala styrningen och transparensen i projektet, och en förhoppning är att bättre kunna förstå "logiken" bakom sådana projekt och de värden de skapar för medborgarna.

Alexander Paulsson

Nytt från KEFU-Skåne utges av Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning i Skåne

Ansvarig utgivare:

Stig Ålund, ordf KEFU

Redaktion:

Mats Brangstrup (red), Ulf Ramberg,

Mikael Hellström, Tom Karlsson

Nytt sätt att klassificera kommunala investeringar

Jonas Fjertorp har utvecklat ett klassificeringssystem för kommunala investeringar som ger en överblick över hur investeringsmedlen används och som bland annat hjälper till att förklara varför vissa kommuner använder mer resurser för investeringar än andra.

– En viktig poäng med det här klassificeringssystemet är att man lättare kan se hur mål, resurser och prioriteringar hänger ihop med varandra, säger Jonas Fjertorp, som arbetar på en doktorsavhandling om kommunala investeringar.

Det visar sig till exempel att flera förklaringar till att investeringarna varierar som de gör ligger utanför kommunens kontroll – som befolkningsutveckling eller historiska infrastruktursatsningar. Även hur ofta man har maktskiften i en kommun påverkar. En förklaring till detta kan vara att många investeringar har en planeringshorisont som är längre än fyra år och om man förväntar kortare maktinnehav väljer politiker kanske hellre att lägga kraft på andra områden.

Klassificeringssystemet kallas NIRA efter indelningen i fyra olika typer av investeringar – nyinvesteringar, imageinvesteringar, reinvesteringar och anpassningsinvesteringar.

Grunden för klassificeringen är det huvudsakliga målet med investeringen. Inom varje investeringstyp finns det sedan underklasser, som framgår av tabellen nedan.

Systemet har flera potentiella användningsområden, menar Jonas Fjertorp.

– Ett sådant område är planerings- och budgeteringsarbetet, säger han. Här kan systemet vara en hjälp att prioritera mellan olika förslag till investeringar. Det kan också användas för uppföljning och för att få en bättre bild av vad investeringsverksamheten åstadkommer.

– Allt detta är viktigt att hantera i en situation där medborgarna ofta förväntar att service och allt annat i kommunen ständigt ska bli bättre, samtidigt som resurserna är begränsade. De investeringsbeslut som görs idag får långsiktiga konsekvenser och bestämmer till stor del vilka investeringar vi kan göra i framtiden.

Jonas Fjertorp har utvecklat klassificeringssystemet NIRA

Investeringstyp	Investeringsmål
Nyinvesteringar	Utöka servicekapaciteten
Ny service	Utöka servicekapaciteten med ny service
Befintlig service	Utöka servicekapaciteten för befintlig service
Imageinvesteringar	Skapa ej servicerelaterad trivsel och attraktionskraft
Reinvesteringar	Upprätthålla befintliga tillgångars servicekapacitet
Liknande tillgång	Upprätthålla funktion och servicekapacitet
Tillgång enligt ny standard	Upprätthålla funktion, servicekapacitet och aktuell standard
Anpassningsinvesteringar	Förbättra befintliga tillgångar
Rationalisering	Förbättra befintliga tillgångars effektivitet
Säkerhet	Förbättra befintliga tillgångars miljöpåverkan
Miljö	Förbättra befintliga tillgångars miljöpåverkan
Funktion	Förbättra befintliga tillgångars övriga funktioner

V.g. meddela ev. adressändring till
KEFU-Skånes sekretariat
E-post: kefu@kefu.se, fax: +46 46 222 42 16

Nytt från trycket

*Flerdimensionell styrning
– några iakttagelser från 11 landsting
och en region.*

Rapport 2010:1

Tidigare rapporter:

*Vårdval i primärvården –
Jämförelse av ersättningssystem och
förutsättningar för konkurrens i 7
landsting och regioner.*

Rapport 2009:1

Vårdval i primärvården

Rapport 2008:1

*Skånsk livskraft – hur styridéer växer
fram*

Rapport 2007:2

Utförligare lista med priser
finns på www.kefu.se

PUCK 2010

En ny PUCK startar till hösten. För mer information titta in på KEFUs hemsida. Om du är intresserad, hör gärna av dig till Mikael Hellström!

Seminarier hösten 2010

FUT – hantering av felaktiga utbetalningar

Medverkande:

Aleksandra Kellgren och Agneta Kruse

Tid och plats meddelas senare

Styrning av professionella organisationer

Medverkande:

Robert Wenglén

Tid och plats meddelas senare

Flerdimensionell styrning i hälso- och sjukvården

Medverkande:

Hans Knutsson

Tid och plats meddelas senare

**Aktualitetsseminarium
–tema redovisning**

Medverkande:

Torbjörn Tagesson

Tid och plats meddelas senare

Kurser hösten 2010

Ekonomi för icke-ekonomer

Medverkande:

Ulf Ramberg, Caroline Hellström och Mikael Hellström

Tid och plats meddelas senare

Att lära genom jämförelser

Medverkande:

Mikael Hellström, Ulf Ramberg och Robert Wenglén

Tid och plats meddelas senare

Ny ekonom i kommuner och landsting

Medverkande:

Håkan Magnusson, Ulf Ramberg, Torbjörn Tagesson och en inbjuden gäst

Tid och plats meddelas senare

Upphandling för icke-jurister

Medverkande:

Hans Knutsson och Anna Thomasson

Tid och plats meddelas senare

*För mer information om kurser och seminarier
kontakta Mikael Hellström. Telefon 046-222 78 20*

E-post: mikael.hellstrom@kefu.se

Eller besök www.kefu.se